הטעם שגזול פסול בשאר ימים, מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ נטילת לולב גזול
מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה – מצוה שמתקיימת על ידי עבירה, ולפיכך
אין יוצאים בה ידי חובתה, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַהֲבֵאתֶם גְּזוּל וְאֶת הַפִּסֵּחַ וְאֶת
הֶחוֹלֶה וגו' הָאֲרָצָה אוֹתָהּ מֵיֻּדְּכֶם אָמַר ה'", שאין הקב"ה רוצה
לקבל קרבנות גזולים פיסחים [־שחסר להם רגל או יד] או חולים,
ויש לדייק ממה שנכתב בפסוק גזול בסמיכות לפיסח ולא בסמיכות
לחולה, שקרבן גְּזוּל דּוּמְיָא דְּקרבן פִּסֵּחַ, מַה קרבן פִּסֵּחַ לֵית לֵיהּ
תַּקָּנְתָּא – אי אפשר להקריבו לעולם שהרי מום קבוע הוא, אַף
קרבן גְּזוּל לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא להקריבו לעולם, וּלְאֹ שָׁנָא אם מקריב
את הקרבן לְפָנֵי יְאוּשׁ בעלים, וְלֹא שָׁנָא אם מקריב את הקרבן
לְאַחַר יְאוּשׁ בעלים, אין להקריבו. ולכאורה קשה, בְּשֶׁלָּמָא לְפָנֵי
יְאוּשׁ יש לפסול קרבן גזול משום ש'אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם' אָמַר
רַחֲמָנָא, ויש לדרוש מכם היינו משלכם, וְקרבן גזול לָאו דִּידֵיהּ
הוּא שכיון שהבעלים לא התייאשו עדיין, שייך הקרבן לבעליו ולא
לגזלן המקריבו, אֶלָּא לְאַחַר יְאוּשׁ בעלים, מדוע הוא פסול תָּא
סָנֵיהּ בְּיֵאוּשׁ – הרי הגזלן קנה את הקרבן ביאוש והוא שלו, [ואין
הוא חייב לנגזל אלא דמים], אֶלָּא לָאו – על כרחך פסולו של קרבן
גזול מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה, ולכן אין בו חילוק בין
קודם יאוש ללאחר יאוש, ואין לו תקנה עולמית כפיסח. ומטעם
זה גם לולב גזול פסול בשאר ימים, כיון שנטילתו היא מצוה הבאה
בעבירה.

מביאה הגמרא דרשה נוספת לפסול מצוה הבאה בעבירה: וְאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מַאי דִּכְתִיב 'כִּי אֲנִי ה' אֹהֵב
מִשְׁפָּט שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה', מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם שֶׁהָיָה עוֹבֵר עַל בֵּית
הַמֶּכֶס, אָמַר המלך לַעֲבָדָיו תְּנוּ את הַמֶּכֶס שאנו מחוייבים בו
לַמּוֹכְסִים, אָמְרוּ לוֹ עבדיו, אדונינו המלך, לשם מה יש לנו ליתן
להם מכס וַהֲלֹא כָּל הַמֶּכֶס כּוּלּוֹ שֶׁלְּךָ הוּא, אָמַר לָהֶם, מִמֶּנִּי יִלְמְדוּ
כָּל עוֹבְרֵי דְּרָכִים וְלֹא יַבְרִיחוּ עַצְמָן מִן הַמֶּכֶס. אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
אָמַר, 'אֲנִי ה' וגו' שֹׂנֵא גָזֵל בְּעוֹלָה' – שונא אני את העולות הגזולות
שאתם מביאים אלי, ואף שכל הנכסים בעולם שלי הם, וקרבן
עולה כליל היא לה', וּמִמֶּנִּי יִלְמְדוּ בָּנַי וְיַבְרִיחוּ עַצְמָן מִן הַגָּזֵל.

אָתְמַר נָמֵי כרבי יוחנן שטעם המשנה שגזול פסול בשאר הימים
הוא משום מצוה הבאה בעבירה, אָמַר רַבִּי אַמִּי, יָבֵשׁ פָּסוּל בכל
הימים מִפְּנֵי שָׁאִין הָדָר, גָּזוּל פָּסוּל בכל הימים מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ
מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה. וּפְלִיגָא דְּרַבִּי יִצְחָק – רבי יוחנן ורבי אמי
שאמרו שיש פסול של מצוה הבאה בעבירה בשאר ימים, חולקים
על רבי יצחק, דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי אָמַר שְׁמוּאֵל, לֹא שָׁנוּ
במשנה שגזול פסול אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי –
שאר ימי החג, מַתּוֹךְ שֶׁיּוֹצֵא בְּשָׁאוּל – בלולב ששאל מחבירו אף
שאינו שלו, שלא נאמר בהם המיעוט 'לָכֶם', וגם חכמים לא תיקנו
בעין דאורייתא שיצטרכו שיהיה 'משלכם', יוֹצֵא נַמִּי בְּגָזוּל, ואין
במצוה מדרבנן פסול של מצוה הבאה בעבירה.

מקשה הגמרא: מַתִּיב רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, שנינו במשנה לוּלָב הַגָּזוּל
וְהַיָּבֵשׁ פְּסוּל. ויש לדייק מהמשנה, שדווקא לולב גזול פסול תָּא
לולב שָׁאוּל כְּשֵׁר. אֵימַת – על איזה זמן אפשר לומר שהמשנה
חילקה בין לולב שאול לגזול, אִילֵימָא בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, והלא ביום
טוב ראשון גם שאול פסול דַּהֲוָה כֻּתִּיב 'לָכֶם', והיינו שיהיו המינים
מִשֶּׁלָּכֶם, וְהָאי – שאול לָאו דִּידֵיהּ הוּא, אֶלָּא לָאו המשנה איירי
בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי – בשאר ימים שלא נאמר בהם 'לָכֶם' ולכן שאול
כשר, וְקָתָנֵי – ושנינו שאף בהם לולב הַגָּזוּל פָּסוּל, שלא כדברי
רבי יצחק. מתרצת הגמרא: (רבא אמר) [אָמַר רָבָא], לְעוֹלָם
המשנה מדברת בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן, וְהטעם שהמשנה אמרה שגזול
פסול ולא אמרה ששאול פסול, משום שרצתה לומר חידוש, וּלְאַ
מְיַצְּיָא קָאָמַר, והיינו, לֹא מְיַצְּיָא – אין צורך לומר שלולב שָׁאוּל
פסול משום דְּלָאו דִּידֵיהּ הוּא ופשוט שהוא פסול מטעם 'לָכֶם',
אֲבָל לולב גָּזוּל אֵימָא – הייתי אומר שכשר משום שסְתָם גְּזֵילָה
יַאוּשׁ בְּעָלִים הוּא – בדרך כלל הבעלים מתייאשים ממה שנגזל
מהם מיד בשעת הגזילה, ואף שלא שמענו שהתייאשו, מן הסתם
התייאשו שהרי הגזלן גזל מידם ולא יכלו להציל ממנו, וְאם כן
לולב גזול כְּדִידֵיהּ דְּמֵי – נחשב כשל הגזלן, שקנה אותו ביאוש,
והרי הוא בכלל 'לָכֶם' ויוצא בו ידי חובתו. קָא מַשְׁמַע לַן שכל זמן
שלא שמענו שהבעלים התייאשו, אין אומרים שהתייאשו, ואף
שלא יכלו להציל מיד הגזלן, אפשר שדעתם לתובעו בדין, ולכן
דינו כלולב שאול שפסול מפני שאינו שלו.

אָמַר לְהוּ רַב הוּנָא לְהֶנְהוּ אֲוונְבָרֵי – תגרים [יהודים] המוכרים כל
דבר כדי להשתכר ממנו, שהיו קונים הדסים מהנכרים למכור
לישראל, כִּי זָבְנִיתוּ אֲפָא – כשאתם קונים הדסים מֵעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
למכרם לישראל כדי לקיים בהם מצות ארבעה מינים, לֹא תַּגְזְווּ
אַהוּן – אל תחתכו אתם את ההדסים מהמחובר, אֶלָּא לְגַזּוּזֵהּ אֵינָהוּ
– אלא יחתכו אותם העובדי כוכבים עצמם, וְיַהֲבוּ לְכוּ – ויתנו
לכם. מַאי טַעֲמָא, סְתָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים גַּזְלָנֵי אַרְעָתָא נינהו, ויש
לחשוש שקרקע זו שגדלו בה ההדסים גזולה היא מישראל.

וְקַרְקַע דינה שאֵינָהּ נְגוֹלֶת – אינה יוצאת מרשות הבעלים ונקנית לגוזלן בשום יאוש ושינוי רשות, אבל מטלטלים נקנים לגזלן, ונמצא שאם תגזזו אתם את ההדסים מהמחובר, לא הנכרי גזל והוציא את ההדסים מרשות ישראל, אלא אתם גזלתם את ההדסים, שע"י שגזזתם את ההדסים ותלשתם אותם מהמחובר, יצאו מרשות ישראל, שהרי מטלטלין הם, ויאוש לבדו אינו קונה, ואף אם יאוש לבדו קונה יהיו ההדסים פסולים משום מצוה הבאה בעבירה. הִלְכָךְ, לְגָזוּזֵי אֵינָהוּ – יגזזו הנכרים עצמם את ההדסים מהמחובר, והם יהיו הגזלנים ואתם תקחו מהם, כִּי הֵיכִי דְּלִיהֲווּ יַאוּשׁ בְּעָלִים בִּידַיְיהוּ דִּידְהוּ – כך שיהיה היאוש של הבעלים בידם של הנכרים, כיון שהבעלים כבר התייאשו מכל הפירות, וְשִׁינּוּי חֲרָשׁוּת יהיה בִּידַיְיכוּ, ויאוש יחד עם שינוי רשות קונה. ואין בזה משום מצוה הבאה בעבירה, כיון שכבר נקנה ההדס קודם המצוה.

מקשה הגמרא: מדוע אמר רב הונא לאוונכרי שלא יגזזו את ההדסים בעצמם, הרי סוֹף סוֹף גם כִּי גָּזוּז אֲוונָכְרֵי בעצמם את ההדסים מהמחובר, לִיהֲוֵי יַאוּשׁ בָּעָלִים בִּידַיְיהוּ של האוונכרי, שבשעה שתלשו את ההדסים מן המחובר חל היאוש על ההדסים בידם של האוונכרי, וְשִׁינּוּי חֲרָשׁוּת בְּיָדָן – וכשאנו לוקחים מהאוונכרי הרי יש בזה משום שינוי רשות, ויאוש ושינוי רשות ודאי קונה, ואין בזה משום מצוה הבאה בעבירה, כיון שלא אנו גזלנו אלא האוונכרי תלשו מהמחובר, ומה פסול יש בזה.

הגמרא: לֹא צְרִיכָא, בְּהוֹשַׁעְנָא דַּאֲוונָכְרֵי גּוּפַיְיהוּ – דברי רב הונא נאמרו על אותם ההדסים שהאוונכרי הישראלים לוקחים לצורך עצמם לצאת בהם ידי חובה בנטילת לולב, ולכן אם יגזזו בעצמם, יהיו ההדסים פסולים, כיון שעדיין אין כאן שינוי רשות. מקשה הגמרא: גם אם האוונכרי הישראלים יגזזו בעצמם את ההדסים יוכלו לצאת בהם ידי חובה, ואף שאין בזה שינוי רשות, מכל מקום וְלִיקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה, שכשאוגדים את ההדסים עם הלולב והערבה, מעשה האגד הוא שינוי בהדס, ושינוי מעשה קונה את החפץ לגוזלן.

מתרצת הגמרא: קָא סָבַר רב הונא לוּלָב אֵין צָרִיךְ אֲגֻדָּה – מעיקר הדין אין צורך לאגוד את הלולב עם ההדסים והערבות, ואפשר ליטלם גם כשאינם אגודים, [ונחלקו בזה בברייתא להלן (לג.)] וממילא אין כאן אגד, וְאַף אִם תִּמְצֵי לוֹמַר כמאן דאמר לוּלָב צָרִיךְ אֲגֻדָּה, אין כאן שינוי מעשה כיון שהאגד הוא שִׁינּוּי חֲסוּר לְבָרַיְיתוֹ הוּא – שהרי יכול להתיר את האגד וחוזרים ההדסים להיות כבתחילה, וְשִׁינּוּי חֲסוּר לְבָרַיְיתוֹ לֹא שְׁמֵיהּ שִׁינּוּי, ואין החפץ נקנה על ידו לגוזלן. מקשה הגמרא: וְלִיקְנְיוּהָ האוונכרי הישראלים את ההדסים בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם – שכשם ששינוי רשות ושינוי מעשה קונים יחד עם יאוש, כך גם אם נשתנה שמו של החפץ, קונה יחד עם יאוש, וגם כאן נשתנה שמם של ההדסים, דְּמַעִיקָּרָא קודם האגד הֲוָה לֵיהּ שמו אַסָּא – הדס, וְהַשְׁתָּא – ועכשיו לאחר האגד

אגרות קודש

ב"ה, ט"ז אדר ב', ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ. י.

לכבוד מר גדעון שי' נאור

שלום וברכה!

לאחר ההפסק הארוך, קבלתי בנועם מכתבו מכ"ה אדר א', ות"ח במיוחד בעד שימת לבבו לכתוב לי על דבר ערב המוקדש לתנועת חב"ד שנתקיים בעירו קרית גת, בפרט שעל פי הידיעות שקבלתי הי' מוצלח. וכיון שעמנו בכלל הוא עם מעשי, ואין פלא שהרי הורונו חכמינו ז"ל במשנתם, מעשה הוא העיקר, יהי רצון שערב המוצלח הנ"ל יומשך עד למעשה בפועל ובחיי היום-יום של דרי העיר אשר בארצנו הקדושה ת"ו, שיתאימו לתואר הנודע בכל קצוי תבל ואפילו בין אומות העולם - ארץ הקודש.

ובודאי אשר כ' במשרתו הנכבדה וכשרונותיו שחונן בהם יכול לפעול הרבה בכיוון האמור, ותקותי שמנצל השפעתו במילואה.

ובעמדנו למחרת יום הפורים, שאז, כסגנון המגילה, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, כפשוטו וכדרשת חכמינו ז"ל - אורה זו תורה, זאת אומרת, שאין חיי בני ישראל יכולים להיות מוארים ומאירים כי אם על ידי תיאומם להוראות התורה עלי' נאמר ותורה אור, יהי רצון שיהי' כן בחיי בני עירו בתוככי כלל ישראל.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

בצער וגם בתימהון גדול הבנתי ממכתבו שעד עתה לא נמסרו שני הספרי תורה שנשלחו זה מכבר, ואולי נתעכבו על ידי המשרדים. בכל אופן כתבתי תיכף לעסקנינו אשר באה"ק ת"ו בבקשה לברר הדבר ולזרזו ככל האפשרי.